

СПЕЦИАЛНОСТ БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ

МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА: БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ЧУЖД

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

А. Предназначение на магистъра с професионална квалификация: ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК НА ЧУЖДЕНЦИ И НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ С ДРУГ МАЙЧИН ЕЗИК.

Магистърската програма е със срок на обучение 2 семестъра и е предназначена за студенти, завършили *Българска филология* като първа или втора специалност, *Славянска филология*, *Балканистика*, *Педагогика на обучението по български и чужд език* и др. и притежаващи професионална квалификация "учител по български език и литература".

Тя предоставя на преподавателите по български език и литература надграждаща специализирана подготовка за работа в чуждоезикова среда (в обучителни центрове, училища и университети в чужбина) или с граждани в България, чийто майчин език не е български (сред малцинствени или емигрантски общности). Акцентът е поставен върху някои специфични особености при разглеждането и представянето на различните езикови равнища и категории, както и на рецепцията на българската литература при преподаването ѝ на носители на друг език. Паралелно с това студентите получават и по-широка подготовка, позволяваща им да придобият компетенции в областта на интеркултурната комуникация, както и да се ориентират в проблемите, свързани с историята и културата на етническите малцинства в България.

Учебният план е съобразен с динамично променящата се общественно-политическа ситуация в страната в условията на глобализация и активни миграционни процеси, изискваща подготовката на конкурентноспособни, висококвалифицирани филолози българисти със специфични умения и знания в областта на българския език като чужд. Целта е да се отговори своевременно и адекватно на потребностите на обществото ни от добре подготвени филолози, притежаващи специализирана професионална подготовка да преподават български език и литература извън България или сред общности, за които българският език не е майчин.

Студентът, завършил магистърска програма БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ЧУЖД, получава образователно-квалификационна степен: МАГИСТЪР с професионална квалификация ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК НА ЧУЖДЕНЦИ И НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ С ДРУГ МАЙЧИН ЕЗИК.

Той има специализирана подготовка, позволяваща му да работи съгласно Националния класификатор на длъжностите и професиите като:

- а) преподавател по български език в български училища извън България;
- б) лектор по български език в чуждестранни университети, в които се преподава български език;
- в) преподавател по български език в България в райони със смесено население, за част от което българският език не е майчин ;
- г) преподавател в емигрантски обучителни центрове и институции, предоставящи обучение по български език;

д) като експерт и консултант по въпросите на езиковата подготовка в неправителствени организации, сдружения и фондации, работещи за интеграцията на малцинства и общности, чийто майчин език не е български;

е) като консултант и специалист по въпросите на чуждестранната българистика на различни нива в държавната администрация, в културни институти и организации в страната и извън нея.

Обучението в магистърската програма БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ЧУЖД осигурява: задълбочена научно-теоретична и специализирана подготовка по български език с оглед спецификата на преподаването му като чужд; знания, свързани с особеностите на интеркултурната комуникация; знания за етническите общности в България, както и за рецепцията на българската литература и култура в чуждоезиковата среда.

Б. Изисквания към подготовката на магистъра в програмата БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ЧУЖД

Студентът в магистърската програма БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК КАТО ЧУЖД придобива:

базисна подготовка, включваща дисциплини като: *Етнолингвистика, Психоллингвистика, Малцинствени общности в България, Интеркултурна комуникация, Рецепция на българската литература зад граница и др.*

специализираща подготовка, включваща дисциплини като: *Усвояване на българската фонетична система в чуждоезиковата среда; Усвояване на българската морфологична система в чуждоезиковата среда; Усвояване на българската синтактична система в чуждоезиковата среда; Тематична лексика, лексикален минимум и безеквивалентна лексика; Фразеологизми и паремии при преподаването на българския език като чужд и др.*

Характеристика на **компетентностите**, които ще бъдат усвоени:

- а) придобиване на знания и умения за преподаването на българския език като чужд език;
- б) развитие на специализирана лингвистична компетентност, позволяваща бърза ориентация в мултикултурна среда;
- в) придобиване на експертни знания, свързани с най-новите ресурси за модерно и ефективно обучение по български на носители на друг майчин език;
- г) придобиване на експертни знания за изискванията и критериите за владеене на език, съгласно изискванията на Общоевропейската езикова рамка.

Квалификационната характеристика е обсъдена на заседание на Катедрата по славистика, Протокол № 2/24.02.2016 г., приета на заседание на Факултетния съвет на Филологическия факултет, Протокол № 3/01.03.2016 г. и утвърдена на заседание на Академическия съвет, Протокол № 4/09.03.2016 г.

У Ч Е Б Е Н П Л А Н

<u>Първи семестър</u>	ECTS кредити	<u>Втори семестър</u>	ECTS кредити
Усвояване на българската фонетична система в чуждоезиковата среда	4.0	Психолингвистика	3.0
Рецепция на българската литература зад граница	4.0	Усвояване на българската синтактична система в чуждоезиковата среда	2.0
Малцинствени общности в България	5.0	Тематична лексика, лексикален минимум и безеквивалентна лексика	2.0
Усвояване на българската морфологична система в чуждоезиковата среда	4.0	Фразеологизми и паремии при преподаването на българския език като чужд	2.0
Етнолингвистика	4.0	Българската литература в чуждоезична среда - проблеми на межкултурната комуникация	2.0
Избираеми дисциплини от първа група	9.0	Избираеми дисциплини от втора група	4.0
	Общо 30		Общо 30

ОБЩО ЗА 1 УЧЕБНА ГОДИНА: 60 КРЕДИТА

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ			
ПЪРВА ГРУПА			
№	Наименование на учебната дисциплина	семестър	ECTS кредити
1.	Межкултурна комуникация		3.0
2.	Критически дискурсен анализ на текст		3.0
3.	Балканска ономастика		3.0
4.	Печатни и електронни ресурси по български език като чужд и Общоевропейската езикова рамка		3.0

ВТОРА ГРУПА			
№	Наименование на учебната дисциплина	семестър	ECTS кредити
1.	Славянска етимология		2.0
2.	Ромска култура и идентичност		2.0
3.	Възприемане и продукция на интонацията на българския език като чужд		2.0
4.	Езиковата интерференция в речта на българите в чуждоезиковата среда		2.0

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ

УСВОЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА ФОНЕТИЧНА СИСТЕМА В ЧУЖДООЗИКОВА СРЕДА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредити	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	I	30	1.0	
а) лекции	I	30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения				
Извънаудиторна заетост	I	90	3.0	Текущ контрол
Общ кредит			4.0	
Оценяване				Изпит

Учебният курс се състои от 30 часа лекции и 90 часа извънаудиторна заетост. При обучението се използват съвременни софтуерни програми за анализ на реч – Praat, SILAcoustic.

Курсът разглежда фонетиката и фонологията на българския език в типологичен аспект. Изтъкват се особеностите на звуковия строеж на езика, фонемната система и прозодичната система, в сравнение с други славянски езици (като родствени) и с балканските езици, както и с английския език като универсален. В процеса на преподаването се дават примери и с други езици, за да се очертаят характерни особености на българския език и значението им при комуникацията.

В курса се представят и някои експериментални изследвания в областта на българската фонетика и фонология, изводите от които, направени на базата на съответните резултати, могат да се приложат при обучението на български език като чужд.

Учебната дисциплина цели да даде знания на студентите за съвременното състояние на фонологичната система на книжовния български език (вокална система, консонантна система, ритмична система и интонационна система) и преди всичко за характерните особености на българската фонетична и фонологична система като основа за усвояването ѝ в чуждоезикова среда.

РЕЦЕПЦИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЗАД ГРАНИЦА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	I		45	1.5	
а) лекции	I		45	1.5	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	I		75	2.5	Текущ контрол
Общ кредит				4.0	
Оценяване					Изпит

Учебният курс се състои от 45 часа лекции и 75 часа извънаудиторна заетост. Учебната програма е ситуирана в модул, състоящ се от 45 лекционни часа.

Лекционният курс включва теми, в които се коментира връзката спецификата на българската литература от теоретична гледна точка, специфичното историческо развитие на България, което се поражда специфичните употреби на литературата и очаквания от нея. Курсът по същество е опит за история на българската литература и систематизиране на процеси и явления в нея, максимално оттласкващ се от шаблонни и много често външно налагани спрямо литературния текст интерпретации, свързващи непременно литературата с изграждането на национална идентичност.

Учебната дисциплина цели: да коментира явления, процеси, автори и произведения в българската литература в контекста на европейския и световен литературен процес; да диагностицира проблема „литературоцентричност на цивилизацията ни“ и съответно очакванията към литературата и интерпретациите, които той предполага; да предложи интерпретации на възлови за българската литература автори и произведения, като се акцентира върху трудностите, които чуждият читател би изпитал в разбирането им.

МАЛЦИНСТВЕНИ ОБЩНОСТИ В БЪЛГАРИЯ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	I	4	60	2.0	Текущ контрол
а) лекции	I	3	45	1.5	Текущ контрол
б) семинари	I	1	15	0.5	Текущ контрол
Извънаудиторна заетост	I	6	90	3.0	Текущ контрол
Общ кредит	I			5.0	
Оценяване	I				Изпит

Курсът се състои от 60 академични часа, които представят различни форми на учебната натовареност: лекции върху основните теми – 45 часа; семинарните упражнения – 15 часа.

Програмата е предвидена за магистърската специалност „Българският език като чужд“, имаща за цел да подготви преподаватели по български, които успешно да работят с ученици с различен етнически произход. В този смисъл познаването на основните социологически и етнологички понятия като *общност*, *общество*, *малцинство* и *малцинствени общности* е задължително за специалист, чиято бъдеща педагогическа дейност ще бъде свързана с работа с деца от малцинствените общности в България.

От гледна точка на работата с ученици, представители на конкретен етнос, програмата запознава студентите с основните характеристики на малцинствените общности в България – традиционна култура, език, религиозна принадлежност, историческо пребиваване по българските земи и пр.

Познаването на основните етнологички понятия, както и особеностите на отделните етноси в България ще отговори на съвременните изисквания към бъдещите магистри, специалисти по български език, да бъдат адаптивни към различна преподавателска среда, както и към ученици, произхождащи от различните малцинствени общности в България.

УСВОЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА МОРФОЛОГИЧНА СИСТЕМА В ЧУЖДОЕЗИКОВА СРЕДА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	I	45	1.5	
а) лекции	I	45	1.5	Текущ контрол
б) семинари				
Извънаудиторна заетост	I	75	2.5	Текущ контрол
Общ кредит	I		4.0	
Оценяване	I			Изпит

Курсът по дисциплината *Усвояване на българската морфологична система в чуждоезикова среда* е организиран в следните форми на учебна заетост (със съответната учебна натовареност): аудиторна заетост (лекции) – 45 часа; извънаудиторна заетост – 75 часа.

Целите на курса са: да очертае строго специфичните особености на българската морфологична система; да представи необходимия за работа терминологичен апарат и да подпомогне неговото овладяване; да създаде у студентите умения за анализиране и съпоставяне на разнообразни морфологични явления; да развие умения за паралелно разглеждане на езиковите факти и извеждане на обобщаващи изводи; да подготви студентите за бъдещата им работа като преподаватели по български език (на обучаеми, които не са носители на езика) чрез подпомагане развиването на умения за: а) систематизирано представяне на морфологичните особености на българския език; б) онагледяване с помощта на конкретни междуезикови паралели на онези специфични особености на българския език, които биха затруднили обучаемите.

ЕТНОЛИНГВИСТИКА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	I		45	1.5	
а) лекции	I		45	1.5	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	I		75	2.5	Текущ контрол
Общ кредит				4.0	
Оценяване					Изпит

Курсът разглежда езиковите идеологии и национални стратегии на нормиране и кодифициране на книжовните езици на Балканите. Разглеждат се процесите на взаимодействие между етнопсихологични предпоставки, религиозни влияния и модерните национални идеологии в балканските страни през XVIII-XX век. В сравнителен план се представя формирането на модерните нации и езици в България, Сърбия, Хърватия, Румъния, Албания, Турция, Гърция, както и езиковите конфликти в Югославия, свързани с различни езикови традиции и идеологии.

След успешното завършване на курса студентите ще вникнат в особеностите и взаимовръзката между различните модели на нормиране и кодификация на националните книжовни езици на Балканите, както и етноспецифичните особености на езиковите взаимодействия и конфликти.

Студентите ще придобият по-широка историческа и културна перспектива върху съвременните дивергентни езикови процеси на Балканите, водещи до прокламиране на политически новоезици: македонски, босненски и черногорски.

Цели на учебната дисциплина: да даде знания на студентите както за езиково-нормативните, така и за историко-политическите и етно-културни значения на процесите на нормативизация и кодификация на балканските езици; да изгради умения за критически анализ на взаимовръзките между национални езикови идеологии, политико-исторически предпоставки и развитието на модерните езици на Балканите.

ПСИХОЛИНГВИСТИКА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	II		45	1.0	Текущ контрол
а) лекции	II		45	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	II		45	2.0	Текущ контрол
Общ кредит				3.0	
Оценяване					Изпит

Курсът по Психоллингвистика представя трансформационното направление в психоллингвистиката (Дж. Милър, Н. Чомски) и новите теории, свързани с развитието на когнитивната психология, мрежовото моделиране и социо-психоллингвистиката. Представени са психологическите процеси на възприемане на единиците от различните езикови равнища – фонетично, семантично, синтактично, дискурсно. Използвани са както експериментални данни, така и данни от езиковата патология. Критически са анализирани моделите на перцепция и производство на езиковите единици и взаимодействията между различните равнища.

Особено внимание е отделено на усвояването на езика от децата - детската фонетика, морфология, синтаксис, както и на теориите за езиковото развитие. Специално внимание е отделено на проблемите на билингвизма и на дискусията за предимствата и недостатъците на ранния и късен билингвизъм. Разгледани са и моделите и стратегиите на четене.

Основна цел на курса е да даде някои от основните категории на психологическия подход към езика и да развие чувствителността към езиковото битие на индивида; критически да анализира и сравни моделите на възприемане и производство на езиковите единици - автономно трансформационните, когнитивните, социално-функционалните и невронно-мрежови модели; да представи най-новите направления, свързани с развитието на езиковата прагматика и дискурсна лингвистика; да изгради умения за диагностика на езиковото развитие на децата; а представи критически проблемите, свързани с билингвизма.

УСВОЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКАТА СИНТАКТИЧНА СИСТЕМА В ЧУЖДОЕЗИКОВА СРЕДА

Вид занятия и дейности	Семестър	Общ хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	II	30	1.0	Текущ контрол
а) лекции	II	30	1.0	Текущ контрол
б) семинари				

Извънаудиторна заетост	II	30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит			2.0	
Оценяване				Изпит

Курсът има за цел да запознае студентите със спецификите на българската синтактична система и с помощта на методите на контрастивната лингвистика, на анализа на грешките, на синтактичната типология да разкрие основните принципи на българската синтактична система в съпоставителен план. Както е известно, процесът на усвояването на българския език в чуждоезиковата среда се различава значително от естествения процес на усвояване на майчин език в монолингвална езикова среда. Ето защо специално внимание се обръща на специфичните начини на образуване на фрази и изречения в българския език, на словоредните характеристики и на типичния интонационен контур на българското изречение. Внимание се отделя на спецификите на българския език както в славянски и балкански контекст, така и в сравнителен план с английския език като lingua franca.

Всеки студент трябва да подготви по поне една писмена и по една курсова работа в рамките на семестъра.

ТЕМАТИЧНА ЛЕКСИКА, ЛЕКСИКАЛЕН МИНИМУМ И БЕЗЕКВИВАЛЕНТНА ЛЕКСИКА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	II		30	1.0	
а) лекции	II		30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	II		30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит				2.0	
Оценяване					Изпит

Курсът по дисциплината *Тематична лексика, лексикален минимум и безеквивалентна лексика* е организиран в следните форми на учебна заетост: аудиторна заетост – лекции (върху основните проблеми) – 30 часа и извънаудиторна заетост – 30 часа.

В рамките на лекционния курс, с оглед целите на чуждоезиковото обучение, се коментира проблематиката, свързана с усвояването на лексиката, носеща информация за национално-специфичните условия, при които функционира езикът. Разглеждат се подходите при подбор и систематизиране на лексикалния минимум, необходим за усвояване на езика на всяко от езиковите равнища, съгласно Европейската езикова рамка; както и спецификата при подбора и въвеждането на тематична лексика, в зависимост от нивото на владеене на езика.

Цели на учебната дисциплина: да подготви студентите за бъдещата им работа като преподаватели по български език на чужденци и на български граждани с друг майчин език, като подпомогне изграждането на компетентности и развиването на умения за: а) правилен подбор, организиране и представяне на основната тематична лексика в началните етапи от усвояването на българския език като чужд; б) подбор и систематизиране на лексикалния минимум, необходим за усвояване на езика на всяко от езиковите равнища, съгласно Европейската езикова рамка; в) представяне и онагледяване на т.нар. „безеквивалентна лексика“ в българския език; както и да запознае студентите с необходимия терминологичен апарат и да подпомогне неговото овладяване; да запознае студентите с одобрената от МОН учебна програма по български език като чужд за възрастни с оглед лексикалния минимум и

обема от включена тематична лексика за всяко от езиковите равнища; да запознае студентите с одобрената от МОН учебна програма по български език за мигранти в задължителна училищна възраст с оглед лексикалния минимум и обема от включена тематична лексика за всяко от езиковите равнища.

ФРАЗЕОЛОГИЗМИ И ПАРЕМИИ ПРИ ПРЕПОДАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИККАТО ЧУЖД

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	II	30	1.0	
а) лекции	II	30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения				
Извънаудиторна заетост	II	60	2.0	Текущ контрол
Общ кредит			3.0	
Оценяване				Текуща оценка

Курсът е организиран в 30 часа лекции и 60 часа извънаудиторна заетост. Учебната програма се реализира в модул от 30 лекционни часа. Курсът се съсредоточава върху теми, представящи основните принципи, методология и специфики в преподаването на български фразеологични единици и на паремийни форми в обучението по български език като чужд.

Водещата цел на дисциплината е да представи основните методи, подходи и техники при преподаването на български фразеологизми, поговорки и пословици. За реализирането на поставената цел на първо място се изяснява мястото им в обучението по български като чужд и лингвокултурологичната им стойност. Курсът има за задача и изясняването на техни общи и оразличаващи ги специфични черти, което следва да направи възможно и по-нататъшното представяне на основните подходи при преподаването им.

БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА В ЧУЖДоезикова СРЕДА – ПРОБЛЕМИ НА МЕЖДУКУЛТУРНАТА КОМУНИКАЦИЯ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	I	30	1.0	Текущ контрол
а) лекции	I	30	1.0	Текущ контрол
б) семинари				
Извънаудиторна заетост	I	30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит	I		2.0	
Оценяване	I			Текуща оценка

Учебният курс се състои от 30 часа лекционен курс и 30 часа извънаудиторна заетост. Курсът разглежда въпроси, свързани с преподаването, рецепцията и спецификата при представянето на творби от българската литература в чуждоезична среда.

Учебната дисциплина цели: да представи на студентите основните културни среди, в които е възможно да попадне един преподавател по българска литература; да вмени усет за специфични акценти, които е нужно да се извличат от всеки конкретен текст, при представянето му в различните културни среди; да запознае студентите с различните интерпретативни възможности на литературната наука.

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

МЕЖДУКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЯ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	I				
а) лекции	I		30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	I		60	2.0	Текущ контрол
Общ кредит				3.0	
Оценяване					Изпит

Учебният курс се състои от 30 часа лекции и 60 часа извънаудиторна заетост. Учебната програма е ситуирана в модул, състоящ се от 30 лекционни часа.

Лекционният курс включва теми, в които се коментира връзката между развитието на комуникационните технологии и медиите в контекста на междукulturните комуникации. Предвидени са теми, свързани с културологията, литературната теория социологията на масовия вкус, които са необходими за очертаване на контекстите на проблематиката, свързана с технологичните аспекти на междукulturните комуникации.

Учебната дисциплина цели: да коментира базисни понятия, свързани с функционирането на текста и образа в социокултурното пространство; да запознае студентите с проблемите за масите, медиите; с възникването на различни теоретични доктрини, свързани с функционирането на литературния текст, на медиите, на управлението, характерни за ХХ век; да запознае студентите с технологични особености на медиите в различни исторически епохи – книгопечатане, телеграф, радио, кино, телевизия (Застъпена е тезата за неедновременността между техническото откритие и неговата приложимост в медиите. В този смисъл приложимостта се разглежда като функция на социокултурни нагласи, които определят облика на медиите в отделни исторически периоди.); да демонстрира онова, което в рецептивистиката е известно като *апелативна структура на текста* – как в различните типове медии и чрез различни комуникационни технологии медията изгражда своите стратегии на въздействие; да систематизира знания относно историческото развитие и особеностите на различните типове медии в зависимост от развитието на комуникационните технологии; да очертае спецификата на междукulturните комуникации в контекста на „глобалното село”.

КРИТИЧЕСКИ ДИСКУРСЕН АНАЛИЗ НА ТЕКСТ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	I	30	1.0	
а) лекции	I	30	1.0	Текущ контрол
б) упражнения				
Извънаудиторна заетост	I	60	2.0	Текущ контрол
Общ кредит			3.0	
Оценяване				Изпит

Програмата представя критични семиотични модели на масмедииите, като подробно разглежда теорията и методологията на критическия дискурсен анализ по отношение на качествената и популярна преса. Разглеждат се социално-политическите и културни механизми на производство, разпространение и потребление на медийни текстове; текстове от пресата се разглеждат като форми на символна власт и се анализират критически основните идеологически послания на популярната преса в България.

Студентите придобиват умения за критичен анализ на езиковите стратегии за медийна мистификация и манипулация на различни нива: социално-политическа публичност, медийно законодателство и институции, тип преса, тематика, композиция, жанр, източници, стил /граматично, речниково, синтактично, текстово ниво/. Специално внимание е отделено на представянето на децата и младежите в популярната преса и на младежката преса.

Цели на учебната дисциплина: да даде критически познания на студентите за социално-политическите условия на производството, разпространението и въздействието на масовите комуникации върху различните аудитории; да очертае основните типове медийна култура и публичност – демократична, тоталитарна и плебейска, функциониране на медийните институции и медийно законодателство и надзор; да разкрие социално-политическите, културни и религиозни функции на популярната преса, които се крият зад нейната привидна аполитичност и забавност; да изгради умения за критически дискурсен анализ на популярни медийни текстове на различни нива – тематично, композиционно-структурно, жанрово, лексикално, граматическо, синтактично, реторично; да развие чувствителността на студентите към медийните манипулации и мистификации и да им помогне да преодолеят популярни стереотипи и предразсъдъци.

БАЛКАНСКА ОНОМАСТИКА

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	I	30	1.0	Текущ контрол
а) лекции	I	30	1.0	Текущ контрол
б) семинари				
Извънаудиторна заетост	I	60	2.0	Текущ контрол
Общ кредит	I		3.0	
Оценяване	I			Изпит

Учебният курс се състои от 30 часа лекционен курс и 60 часа извънаудиторна заетост. Курсът разглежда въпроси на балканската ономастика в плана на лингвистичната диахрония и в светлината на етнолингвистичните контакти в Югоизточна Европа. Включени са и някои въпроси на езиковата политика в областта на антропонимията.

Учебната дисциплина цели: да запознае студентите с произхода и етимологията на различните видове оними, които се срещат на територията на Балканския полуостров – антропоними, топоними и др.; да даде обща библиографска осведоменост; да представи фактологичния лексикален минимум.

**ПЕЧАТНИ ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО
ЧУЖД И ОБЩОЕВРОПЕЙСКАТА ЕЗИКОВА РАМКА**

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	I				
а) лекции	I		30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	I		60	2.0	Текущ контрол
Общ кредит				3.0	
Оценяване					Изпит

Учебният курс по дисциплината *Печатни и електронни ресурси по български език като чужд и Общоевропейската езикова рамка*, включена като избираема в Учебния план магистърската програма Българският език като чужд, се състои от 30 часа лекции и 60 часа извънаудиторна заетост на студентите.

Обучението се осъществява по настоящата учебна програма, която включва целите и задачите, които преподавателят си поставя за изграждане у студентите на необходимите умения за тяхното бъдещо професионално реализиране за работа в чуждоезикова среда (в обучителни центрове, училища и университети в чужбина) или с граждани в България, чийто майчин език не е български (сред малцинствени или емигрантски общности) и повишаване на тяхната конкурентноспособност на пазара на труда.

Лекционният курс съдържа теоретична част, като акцентът пада върху две тематични единици:

1. Обща европейска езикова рамка – цели на езиковата политика на Съвета на Европа и на Европейския съюз.

- Обща европейска езикова рамка: Учене, преподаване, оценяване (OEER), както и Обща европейска референтна рамка за езиците (OEPP);

- Европейски езиков паспорт;

- Ключови понятия – многоезичие (plurilingualism); дейностно ориентиран подход (anaction-oriented approach); общи компетентности (general competences); комуникативни езикови компетентности (communicative language competences); сфери/области (domains); задачи, стратегии, текстове (tasks, strategies, texts); референтни равнища/нива на владеене на чужд език (common reference levels of language proficiency); учене и преподаване на език (language learning and language teaching); оценяване (language assessment); обща скала на нивата на компетентност (Common Reference Levels: global scale); таблица за самооценка (Common Reference Levels: self-assessment grid).

2. Печатни и електронни ресурси по български език като чужд – как българската методика дефинира основната цел на обучението по БЕ (вкл. и като чужд) и кореспондира ли това разбиране с разбирането, заложено в OEER, какви са основанията за и против използването на терминологичното деление *български като чужд – български като втори език*, кои са основните целеви групи на обучението по БЕ като чужд/втори език в наши дни, проблемни моменти, свързани с учебните ресурси по български като чужд/втори език с оглед към потребностите на различните целеви групи, изучаващи БЕ като чужд/втори език. Курсът включва и кратка практическа част, в рамките на която студентите имат възможност сами да оценят езиковите си умения съгласно общата скала на нивата на компетентност, както и да анализират и сравнят различни учебници и помагала за преподаване на български език като втори (чужд) език по предварително зададени критерии.

Цели на учебната дисциплина: да запознае студентите с основите на езиковата политика на Европейския съюз; да представи различните подходи и най-разпространените

методи за стандартизирано определяне на нивото на езиковите компетенции; да запознае студентите с трудностите в различен културен контекст при преподаването на българския като втори (чужд) език и начините за преодоляването им.

СЛАВЯНСКА ЕТИМОЛОГИЯ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	II	30	1.0	
а) лекции	II	30	1.0	Текущ контрол
б) семинари				
Извънаудиторна заетост	II	30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит	II		2.0	
Оценяване	II			Изпит

Етимологията е дял от лингвистиката, който изучава произхода, историята и родствения връзки на думите в отделните езици. В курса се разглеждат основните праславянските процеси на фонетичен развой, които намират отражение във вокалната и консонантната система на първия писмено засвидетелстван славянски език – старобългарския; проследява се произходът и развитието на праславянските именни, местоименни и глаголни основи и тяхното значение; обръща се внимание на развоя и семантиката на различните славянски словообразователни форманти (представки и наставки) и др.

Целите на курса са: да запознае студентите с основите на тази наука; да представи на обучаемите базисни знания за лингвистиката на праславянския език и за обособените от него съвременни славянски езици; да се научат студентите да работят с етимологичните речници на славянските езици (в това число и българския), като чрез тях проследяват историята на отделни думи; да се упражняват на практика да правят етимологичен анализ, използвайки сравнително-историческия метод и речниците на славянските езици (в частност българския).

РОМСКА КУЛТУРА И ИДЕНТИЧНОСТ

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум (часове)		Кредит	Вид на оценяването
		седмично	общо		
Аудиторна заетост	II	2	30		
а) лекции	II	2	30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения					
Извънаудиторна заетост	II	2	30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит				2.0	
Оценяване					Изпит

Учебната програма на дисциплината „Ромска култура и идентичност“ включва няколко тематични блока, които имат за цел да запознаят студентите с основни проблемни области на ромската култура, със съвременните теоретични парадигми и дебати при изучаването на тази трансгранична общност на Балканите. Курсът запознава студентите със

социално-икономическото състояние, културата и идентичностите на ромската общност в България. Една от целите на курса е да деконструира на негативния стереотипен образ на ромите, като покаже хетерогенния характер на ромските групи, характера на социалната стратификация сред тях.

Курсът се спира на: произхода и миграциите на ромските групи; езиковите идентичности на българските роми; йерархичните ромски идентичности; традиционни (и оспорвани) културни практики сред основни ромски групи (номадизмът – реален или въобразен; ранни бракове; „цигански цар“; „мешере“; ромската музика – митове и реалност; промени в религиозната идентичност - евангелизацията на ромите в България).

Дисциплината цели: да бъдат въведени и дискутирани основни дебати върху развитието на ромските общности в България, културна им специфика и съвременното им състояние; да формира у студентите познания за комплексността на ромската култура: между адаптивност и консерватизъм.

ВЪЗПРИЕМАНЕ И ПРОДУКЦИЯ НА ИНТОНАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК КАТО ЧУЖД

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредити	Вид на оценяването
Аудиторна заетост	II	30		
а) лекции	II	30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения				
Извънаудиторна заетост	II	30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит			2.0	
Оценяване				Изпит

Учебният курс се състои от 30 часа лекции и 30 часа извънаудиторна заетост. При обучението се използват съвременни софтуерни програми за анализ на реч – Praat, SIL Acoustic Speech Analyzer.

Курсът разглежда интонационната система на българския език в типологичен аспект. Интонацията се разглежда като неотменим признак на речта с някои универсални особености, но също така и с характерни черти, присъщи на определен език. Изтъкват се особеностите на българската интонация в сравнение с други славянски езици (като родствени) и с балканските езици, както и с английския език като универсален. В процеса на преподаването се дават примери и с други езици, за да се очертаят определени характерни черти и значението им в комуникативния процес. Посочват се и някои влияния върху българската интонация от гръцки език (в определени райони на страната), както и от английски език. Подробно се представят функциите на интонацията, както и връзките „интонация – синтаксис“, „интонация – прагматика“, „интонация – семантика“.

В курса се представят и някои експериментални изследвания в областта на българската интонология, които се отнасят до възприемане и продукция на интонацията, и чиито резултати могат да се използват при преподаването на български език като чужд.

Учебната дисциплина цели да даде знания на студентите за интонационната система на българския книжовен език и преди всичко за характерните особености и функции на интонацията в процеса на комуникация като основа за усвояването ѝ в чуждоезикова среда.

**ЕЗИКОВАТА ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ В РЕЧТА НА БЪЛГАРИТЕ
В ЧУЖДОЕЗИКОВА СРЕДА**

Вид занятия и дейности	Семестър	Хорариум	Кредит	Вид на оценяването
Аудиторна заетост		30		
а) лекции		30	1.0	Текущ контрол
б) семинарни упражнения				
Извънаудиторна заетост		30	1.0	Текущ контрол
Общ кредит			2.0	
Оценяване				Изпит

Учебният курс се състои от 30 часа лекции и 30 часа извънаудиторна заетост.

Учебната програма е ситуирана в модул, състоящ се от 30 лекционни часа.

Учебната дисциплина цели да запознае студентите със същността на явлениято езикова интерференция и с причините за проявленията на езиковата интерференция в речта на българи в чуждоезикова среда.